

Energieneutraal 2040

Artikel 5: Aardgasvrij verwarmen....

Door Chris Baas & Katrin Larsen

Vijf artikelen gepubliceerd in het lokale weekblad “Het Groentje”, als bijdrage aan het Burgerberaad energie transitie van de gemeente Houten.

27 September 2023

Een initiatief van:

5. Aardgasvrij verwarmen...

Hoe maken bewoners en gemeente in Houten een aardgasvrije toekomst concreet? Waar staan we, welke keuzes moeten we maken en wat zullen de gevolgen daarvan zijn? De warmtetransitie is samen pionieren in de mist van de toekomst.

Dit vijfde en laatste artikel in de reeks Houten Energieneutraal 2040 gaat over de opties die we hebben en hoe belangrijk samenwerking tussen bewoners en gemeente hierbij is.

Als start een bewoners ervaring rondom de vraag: Wat te doen om er warmtjes bij te zitten? Uit angst voor hoge gasprijzen komende winter overweeg je de installatie van een warmtepomp. Een gesprek met een onafhankelijke ervaringsdeskundige van je lokale energie-initiatief leert je dat dan vloerverwarming en lage temperatuur radiatoren beter zijn. Ook zul je goed moeten isoleren. Nu wel diervriendelijk, dus rekening houdend met o.a. vleermuizen, dat vraagt extra tijd en geld. Ook hoor je dat je een paar thermische zonnepanelen op dak of tuin kan leggen gecombineerd met een boiler vat op zolder. Zo ben je voorbereid op onverwachte zaken, maar overbelasting van het elektriciteitsnet, netcongestie, dat is moeilijk in een paar jaar op te lossen. En wat als het niet waait en donker is? Ook dan wil je comfortabel wonen.

En wat brengt het gesprek nog meer?

Je kunt met buurt- en wijkgenoten, ondersteund door een lokaal energie-initiatief collectieve warmte-oplossingen onderzoeken. Kun je collectief een buurtwarmtenet realiseren waarbij lokaal opgeslagen warmte wordt terug geleverd (Local4Local). Zijn er goede voorbeelden elders? Een zonnewarmtenet met warmtekoude-opslag in Haarlem of het zeer lage temperatuurnet Brandenburg West in de Bilt. Zo'n (warmte)coöperatie zorgt voor levering van warmte tegen kostprijs aan de leden en waarborgt transparantie en de opbrengsten blijven lokaal. Beter dan extern uitbesteden aan een bedrijf met winstoogmerk. Een lokaal warmtenet biedt ook betere mogelijkheden voor bewoners met een kleinere beurs, stuk inclusiever. En ja, ook huurders en woningbouwcorporaties kunnen meedoen.

Omdat je huis in de buurt van het kanaal staat, zoek je ook uit of aquathermie te combineren is met je buurtwarmtenet of andere warmtebron kandidaten, zoals de waterzuivering, de Lek, Schalkwijkse Wetering of plassen in Houten.

Op langere termijn kan ook waterstof toenemend bijdragen. Meerdere bronnen maken een warmtenet namelijk flexibeler en dus stabiel. Naar Deens voorbeeld creëer je zo een lokaal warmtebedrijf voor en van bewoners, met energie tegen kostprijs. En wat is de gouden tip voor je ouders in hun gemeentemonument met rieten dak buiten de Rondweg? Tja. Een nog grotere mix van verschillende warmte-(deel)oplossingen, groen gas, waterstof, aardwarmte, WKO (warmte-koude opslag) enz.? Begin vooral op tijd met experimenteren.

Na dit gesprek is er genoeg stof tot nadenken.

Wat is de opgave en waar staan we nu?

De gemeenteraad heeft afgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn. Dit betekent krap 21.000 woningen en de overige gebouwde omgeving (bedrijven, scholen en allerlei openbare voorzieningen) op een andere manier gaan verwarmen. (Zie artikel 1 uit deze reeks). Een uitdaging waar we met elkaar voor staan. In de TransitieVisie Warmte, in 2021 vastgesteld door onze gemeenteraad, staat in welke stappen we in Houten van het aardgas afgaan. Start in Houten-zuid: met relatief nieuwe woningen kansrijk om soepel aardgasvrij te worden. Een voorstel om de wijk De Polders als startwijk aan te wijzen ligt klaar. De oudste wijken binnen de Rondweg, het Oude Dorp en de Oorden, zijn startwijken voor isolatie. Houten-noord en het buitengebied beginnen met isoleren om warmteverbruik te verminderen.

Concrete plannen met een stip op de horizon en de koers voor de lange termijn over hoe we onze woningen/gebouwen gaan verwarmen zijn gehuld in nevelen.

Welke keuzes?

Omdat de concrete warmte-oplossingen nog niet bekend zijn, weten veel bewoners niet welke stappen zij zelf kunnen doen of nemen en wat ze van de gemeente kunnen verwachten. Sommige bewoners zijn al druk bezig met isoleren, opwekken en duurzaam verwarmen, maar anderen wachten af en verwachten een oplossing van de gemeente of hebben geen middelen of mogelijkheden om zelf van het gas af te gaan. Deze onduidelijkheid roept vragen op. Als er een warmtenet komt, heeft het dan wel zin om nu een warmtepomp aan te schaffen of heeft een warmtenet wel zin als iedereen nu een warmtepomp neemt? En wie bepaalt welke oplossing ik moet kiezen en of er in mijn wijk een warmtenet komt?

Stip op de horizon

Bewoners hebben een heldere, transparante en eenduidige boodschap nodig: wat kan ik wel en wat niet van de gemeente verwachten? Ze hebben per wijk een duidelijk punt op de horizon nodig: hoe verwarmen wij onze woningen in 2040? Wordt het een individuele warmte-oplossing, een collectieve oplossing of een mix? Wat is verstandig om alvast te doen en wat niet? Niet duidelijk zijn is ook een keuze, maar sluit mogelijk andere en betere collectieve keuzes in de toekomst uit.

Helderheid biedt bewoners en initiatieven ruimte voor eigen initiatief, keuzes en slagvaardigheid. Dit speelt ook in Houten-zuid met onzekerheid over de plannen van Eneco met het warmtenet in de Vijfwal. En in het buitengebied met de vele oudere en vrijstaande huizen en weinig kans op een warmtenet, is het belangrijk dat bewoners tijd krijgen om eigen plannen maken. Ondersteuning en versoepeling van regelgeving voor de nodige ingrepen is hier nodig.

Moedig aan en ondersteun initiatieven

Voor het bereiken van de warmtedoelstelling in Houten, het verwarmen van 21.000 woningen met de extra benodigde opwek, kunnen we niet zonder maatschappelijk initiatief. De opgave is te groot om alles bij de overheid te beleggen. *'Geef ruim baan aan de derde route'* (de maatschappelijke initiatieven-zie afb.) is een van de conclusies

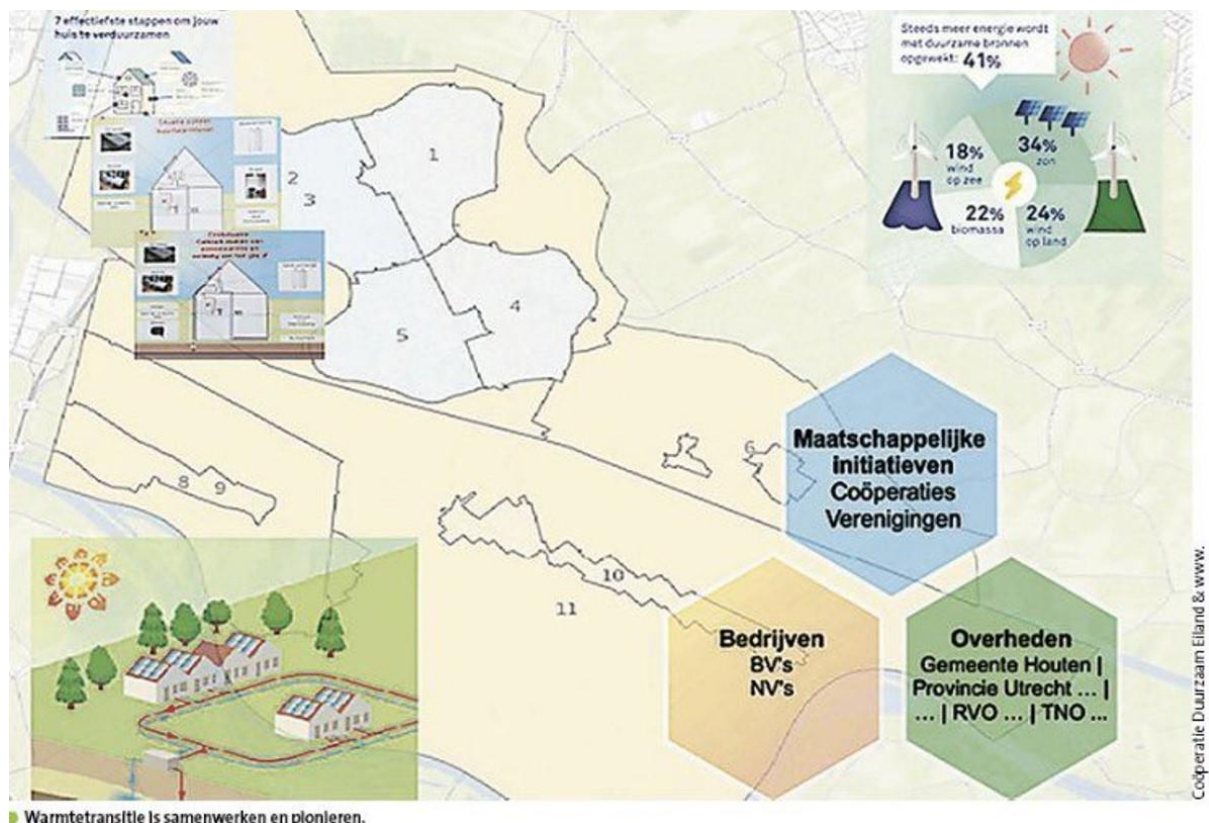
na analyse van de Proeftuinen PAW¹. Samenwerking tussen gemeente en bewoners(initiatieven) is dan een vanzelfsprekendheid in plaats van een experiment. 'Empower mensen, zoek niet naar draagvlak', is een andere conclusie. Bewoners moeten uitgedaagd en uitgenodigd worden om zelf gezamenlijk aan de slag te gaan met collectieve warmte-oplossingen. De gemeente faciliteert, ondersteunt en moedigt aan en houdt het overzicht en regie op pilotprojecten en experimenten.

Bewoners aan de slag

De warmtetransitie vraagt actieve bewoners. Laten we als bewoners van Houten een actief onderdeel van de warmtetransitie zijn, door zelf in actie te komen met onze straat, buurt en/of actieve wijk en ondersteuning zoeken bij de lokale initiatieven, als EnergieRijk Houten en Coöperatie Duurzaam Eiland. Samenwerking met gemeente hoort daarbij. De transitie gaat vooral over (samen) keuzes maken en aan de slag, ofwel individueel, maar vooral samen met anderen.

Chris Baas & Katrin Larsen,

27 september 2023

¹ Eindadvies, Nieuwe Coalities in aardgasvrij, Van lerende overheid naar lerende maatschappij, door Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving, maart 2022, <https://overlegorgaanfysiekeleefomgeving.nl/publicaties/2224715.aspx>